

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2022-11-09 Nr. 429-567

Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. vasario 24 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu buvo apgadintas pareiškėjo automobilis „Mercedes Benz“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), (toliau – automobilis). Pareiškėjas apie žalą informavo eismo įvykį sukėlusio asmens transporto priemonių valdytojo civilinę atsakomybę apdraudusį draudiką.

Po įvykio automobilį apžiūrėjo draudiko partneris. Draudikas parengė automobilio remonto sąmatą, siekiančią 2 968,69 Eur. Apie apskaičiuotą žalos dydį draudikas 2022 m. kovo 8 d. informavo pareiškėją telefonu, tačiau pareiškėjas nurodė, kad suma jam netinkama.

2022 m. kovo 21 d. pareiškėjas draudikui pateikė turto vertintojo Y. Y. parengtą kelių transporto priemonės vertinimo ataskaitą Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau - Ataskaita) ir prašė atlyginti jos pagrindu nustatytus nuostolius – 6 463,61 Eur (5 985,97 Eur automobilio atkūrimo išlaidos (be PVM) ir 477,64 Eur automobilio prekinės vertės netekimo nuostoliai).

Draudikas kreipėsi į tris remonto įmones, prašydamas pagal turimus duomenis apie žalą automobiliui (įskaitant vertintojo padarytas nuotraukas, kuriose užfiksuoti važiuoklės sugadinimai) pateikti automobilio remonto pasiūlymus.

Įvertinęs gautus remonto pasiūlymus, įskaitant remonto įmonių nurodytus darbų įkainius, taip pat remdamasis dalių teikėjo *www.smartline.lt* skelbiamomis dalių kainomis ir UAB „Audatex Baltic“ programos duomenimis, draudikas priėmė sprendimą išmokėti pareiškėjui 5 319,77 Eur draudimo išmoką (4 842,13 Eur be PVM draudimo išmoką, atlyginančią automobilio remonto išlaidas, ir 477,64 Eur išmoką, atlyginančią automobilio prekinės vertės netekimą). Taip pat, kadangi pats rėmėsi vertintojo užfiksuotomis važiuoklės sugadinimų nuotraukomis, draudikas sutiko atlyginti 50 proc. vertintojo paslaugų išlaidų (85 Eur). 2022 m. balandžio 13 d. draudikas pervadė pareiškėjui 5 404,77 Eur sumą.

Pareiškėjas su draudimo išmokos suma nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjas nurodė, kad pirminė draudiko apskaičiuota išmokos suma jo netenkina, nes „buvo akivaizdu, kad patirta žala įvertinta netinkamai“. Dėl minėtos priežasties pareiškėjas kreipėsi į turto vertintoją. Pareiškėjas nurodė, kad turto vertintojo sudaryta Ataskaita laikytina didesnę įrodomąją galią turinčiu įrodymu, remonto įmonių skaičiavimai neturi tokios pačios įrodomosios galios. Vertintojas remonto darbų įkainius nustatė pagal programoje UAB „Audatex Baltic“ pateiktą išsamų remonto įmonių įkainių tyrimą. Draudiko taikomas trijų servisų įkainių vidurkis neatspindi vidutinių remonto darbų įkainių. Pareiškėjo teigimu, apskaičiuojant būtinas remonto išlaidas, turi būti naudojamos naujų originalių dalių kainos. Draudikas nepagrįstai išmoką apskaičiavo, remdamasis tiekėjo „Smartline“ nurodytomis detalių kainomis. Pareiškėjo teigimu, minėta įmonė nėra oficiali „Mercedes Benz“ atstovė, prekiauja nesertifikuotomis dalimis be garantijos. Pareiškėjas Lietuvos banko prašė įpareigoti draudiką „eismo įvykio metu patirtą nuostolį skaičiuoti vadovaujantis Transporto priemonės vertinimo ataskaita“.

Draudikas Lietuvos banką informavo su pareiškėjo reikalavimu nesutinkantis. Draudikas nurodė, kad, pareiškėjui išreikškus nesutikimą su draudimo išmokos suma, jam buvo pasiūlyta pateikti papildomų įrodymų dėl galimų papildomų automobilio sugadinimų arba atlikti

automobilio remontą pasirinktame servise. Į šiuos pasiūlymus pareiškėjas neatsakė ir po kelių dienų kreipėsi į turto vertintoją.

Susipažinęs su Ataskaita, draudikas kreipėsi į tris remonto įmones dėl automobilio remonto pasiūlymų. Buvo gauti tokie pasiūlymai, kuriuose nurodyti darbų (remonto ir dažymo) įkainiai: UAB „Dažyti verta“ – 22,27 Eur / 23,72 Eur; UAB „Temis“ – 25 Eur / 25 Eur; UAB „Delondas“ – 24 Eur / 25 Eur. Apklaustų servisų valandinių darbų (remonto ir dažymo) įkainių vidurkis – 23,76 Eur / 24,57 Eur. Taigi, apklaustų realiai veikiančių remonto įmonių darbų įkainių vidurkis buvo mažesnis negu nurodytas turto vertintojo (30,34 Eur / 30,84 Eur).

Taip pat draudikas nustatė, kad naujų originalių automobilio dalių galima įsigyti mažesnėmis kainomis, negu nurodė vertintojas, – iš tiekėjo www.smartline.lt, todėl sugadintų automobilio detalių kainą draudikas nustatė, remdamasis šio tiekėjo nurodytomis kainomis ir „Audatex Baltic“ programos duomenimis. Pagal minėtus šaltinius nustatyta dalių kaina – 4 216,7 Eur be PVM, o atskaičius 27,27 proc. nusidėvėjimą – 3 089,5 Eur be PVM. Draudiko apskaičiuota keičiamų dalių kaina yra mažesnė, negu nustatyta turto vertintojo: jo nurodyta dalių kaina – 5 237,48 Eur be PVM, o atskaičius nusidėvėjimą – 3 837,22 Eur be PVM.

Draudikas pabrėžė, kad dalys iš www.smartline.lt yra naujos, originalios. Dalims, perkamoms internetinėje parduotuvėje www.smartline.lt, galioja gamintojo garantija, nes ši įmonė tik parduoda tas pačias detales, kuriomis prekiauja „Mercedes Benz“ atstovybė, – abu tiekėjai dalis įsigyja iš to paties gamintojo. Dėl minėtų aplinkybių, laikydamasis ekonomiškumo principo, draudikas nutarė nesivadovauti Ataskaitoje pateiktu žalos apskaičiavimu.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios eismo įvykio metu automobiliui padarytą žalą.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo santykiai reglamentuoti specialiu reguliavimu, kuris įtvirtintas Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatyme (toliau – TPVCAPDĮ) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) nuostatose.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus arba remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas sugadinto turto ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) siekiant atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto ir dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Pažymėtina, kad, pagal kasacinio teismo praktiką, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė

– šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 178 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018 ir kt.). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat taikomų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad šiuo atveju pareiškėjas turi įrodyti, jog draudiko apskaičiuota išmoka automobiliui atkurti yra nepagrįsta, nepakankama tam, kad būtų atlyginti pareiškėjo patirti nuostoliai. Draudikas, atvirksčiai, turi pagrįsti, kad jo atlikti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi priimdamas galutinį sprendimą dėl draudimo išmokos, yra teisingi, o nustatytas galutinis atlygintinos žalos dydis atitinka visiško nuostolių atlyginimo principą.

Iš pateiktų duomenų spręstina, kad draudikas draudimo išmokos sumą grindžia savo ekspertų skaičiavimais, taip pat apklaustų remonto įmonių darbų įkainių vidurkiu bei dalių kainomis iš *www.smartline.lt* ir „Audatex“. Kaip minėta, Taisyklių 13 punktas suteikia teisę draudikui žalos dydį nustatyti pagal savo ekspertų išvadas, taip pat pagal remonto įmonių pateiktus skaičiavimus.

Pareiškėjas reikalavimą dėl draudimo išmokos dydžio grindžia turto vertintojo sudaryta Ataskaita. Pažymėtina, kad, pagal teisinį reguliavimą, turto vertinimo ataskaita yra tik vienas iš galimų žalos dydžio nustatymo šaltinių, ji vertintina kompleksiskai, kartu su kitais žalos dydį pagrindžiančiais įrodymais, siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir CK 6.38 straipsnyje įtvirtintą ekonomiškumo principą.

Kaip minėta, Ataskaitoje nurodyta, kad pareiškėjo automobilio remonto kaina – 5 985,97 Eur be PVM. Draudiko apskaičiuota galutinė draudimo išmokos suma, atlyginanti automobilio remonto sąnaudas, – 4 842,13 Eur be PVM.

Įvertinus ginčo šalių argumentus, darytina išvada, kad nesutarimas kyla ne dėl automobilio remonto apimties, bet dėl keičiamų detalių kainų ir remonto bei dažymo darbų įkainių.

Ataskaitoje nurodyta keičiamų dalių vertė – 3 837,22 Eur (be PVM, pritaikius 27,27 proc. nusidėvėjimą detalėms). Skaičiavimai atlikti naudojant „Audatex“ kompiuterinę programą, iš naudojamų žymėjimų darytina išvada, kad automobilio remonto kaina apskaičiuota, naudojant naujų originalių detalių kainas.

Įvertinus draudiko pateiktą galutinį automobilio remonto kainos skaičiavimą, matyti, kad jame nurodomos tos pačios keistinos detalės kaip ir Ataskaitos sąmatoje. Vis dėlto nurodyta detalių kaina (be PVM, pritaikius analogišką nusidėvėjimą) yra mažesnė – 3 089,35 Eur. Kaip minėta, patikslintame draudiko skaičiavime naudojamos naujų originalių dalių, gautų iš „Smartline“ tiekėjo arba iš „Audatex“ programos, kainos.

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad tiek vertintojas, tiek draudikas žalą skaičiavo naudodami naujų originalių detalių kainas, tačiau dalis detalių kainų draudiko sąmatoje yra mažesnės, nes už tokią kainą yra galimybė detales įsigyti iš tiekėjo „Smartline“, kaip nurodyta jo teikiamoje informacijoje. Objektivių duomenų, patvirtinančių, kad draudiko pasitelkto tiekėjo detalės būtų nekokybiškos, netinkamos automobiliui, nėra pateikta. Draudiko pateikti duomenys paneigia ir pareiškėjo keliamas abejones, kad „Smartline“ parduodamoms detalėms netaikoma garantija (draudikas pateikė ištrauką iš viešai skelbiamų tiekėjo garantijos sąlygų, pagal kurias originalioms detalėms yra taikoma gamintojo teikiama garantija). Taigi, objektyvių duomenų, kad žalos dydžio nustatymo prerogatyvą turinčio draudiko taikytas žalos apskaičiavimo būdas galėtų pažeisti pareiškėjo interesus ar neužtikrintų automobilio atkūrimo į padėtį iki įvykio, nėra. Kita vertus, draudiko naudojamas žalos skaičiavimo būdas sudaro galimybę ekonomiškai atlyginti žalą, kaip ir nustatyta CK 6.38 straipsnyje.

Ataskaitoje nurodoma, kad remonto ir dažymo darbų kaina – 1 707,17 Eur. Taip pat Ataskaitoje nurodyta, kad vadovautasi „Audatex“ sistemoje nurodomais vidutiniais valandiniais įkainiais: mechaninių darbų įkainis – 30,34 Eur; dažymo darbų įkainis – 30,84 Eur. Draudiko nustatyta galutinė remonto darbų ir dažymo kaina yra mažesnė – 1 341,2 Eur. Mažesnę kainą lėmė aplinkybė, kad draudikas rėmėsi apklaustų realiai veikiančių servisų darbų įkainių vidurkiu, o minėti servais taikė mažesnius darbų (remonto ir dažymo) įkainius: UAB „Dažyti verta“ – 22,27 Eur / 23,72 Eur; UAB „Delondas“ – 24 Eur / 25 Eur; UAB „Temis“ – 25 Eur / 25 Eur. Apklaustų servisų valandinių darbų (remonto ir dažymo) įkainių vidurkis – 23,76 Eur / 24,57 Eur

Kaip minėta, žalos dydžio nustatymo pareiga ir prerogatyva teisės aktais priskirta draudikui. Šiuo atveju darytina išvada, kad nėra pateikta jokių objektyvių duomenų, kad draudimo išmokos apskaičiavimo būdas, darbų ir dažymo kainas nustatant pagal trijų realiai veikiančių servisų nurodytų darbų įkainių vidurkį, pažeistų pareiškėjo interesus ar neužtikrintų automobilio atkūrimo į iki įvykio buvusią būklę. Taip pat nėra pagrindo sutikti su pareiškėjo teiginiais, kad esą apklaustų, realiai veikiančių remonto įmonių nurodytų darbų įkainių vidurkis neatitinka vidutinių remonto rinkos darbų įkainių sampratos. Svarbu pažymėti, kad draudiko taikytas žalos skaičiavimo būdas labiau atitinka CK 6.38 straipsnyje įtvirtintą sutarčių vykdymo ekonomiškumo principą, todėl jam teiktinas prioritetas.

Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad nei Ataskaita, nei kitais objektyviais duomenimis nebuvo įrodyta, jog galutinė draudiko nustatyta draudimo išmoka už remonto darbus ir keičiamas dalis (4 842,13 be PVM) būtų nepakankama automobiliui atkurti į iki įvykio buvusią padėtį ar pažeistų tinkamo žalos dydžio nustatymo taisyklės. Dėl minėtų aplinkybių nėra pagrindo pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Ataskaitos duomenis pripažinti pagrįstu.

Konstatuotų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad nesivadovavimas nepriklausomo turto vertintojo sudaryta Ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjui pateikus įrodymus, patvirtinančius, kad už apskaičiuotą draudimo išmoką faktiškai nebuvo galima atkurti automobilio į iki įvykio buvusią būklę, neturėtų atlyginti ir pareiškėjo nuostolių, viršijančių apskaičiuotą draudimo išmoką.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis